

Økonomi- og indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll
Erhvervsminister Brian Mikkelsen
Ministeren for offentlig innovation Sophie Løhde
Miljø- og fødevarerminister Esben Lunde Larsen
Energi-, klima- og forsyningsminister Lars Chr. Lilleholt

6. april 2017

DI-2014-09765

samt

Erhvervs, Vækst- og Eksportudvalget
Social-, Indenrigs- og Børneudvalget
Miljø- og Fødevarerudvalget
Energi-, Klima- og Forsyningsudvalget

Problemerne med kommunale aktiviteter på affalds- og ressourceområdet

For at fremme bedre udnyttelse af affaldsressourcerne og fremme cirkulær økonomi og cirkulære forretningsmodeller, er det vigtigt, at der skabes de rette rammer for, at markedsbaserede og økonomisk sunde løsninger bliver udviklet.

Affaldssektorens regler og regulering er efter vores opfattelse præget af, at de er udviklet og vedtaget på et tidspunkt, hvor affald primært var en byrde. Noget som skulle håndteres, så det gav færrest mulige miljø- og sundhedsmæssige problemer og noget, som altovervejende hovedregel var en økonomisk byrde. De typiske behandlingsformer var deponering og forbrænding, hvilket krævede store anlægsinvesteringer. Alle disse aspekter pegede dengang i retningen af behovet for offentlig/kommunal opgaveløsning.

Sådan er det ikke længere. I dag kan rigtigt mange affaldsfraktioner blive værdifuldt input til nye produkter. De bliver såkaldte sekundære råmaterialer. Det kræver, at de i relation til kvalitet, renhed, pris og forsyningssikkerhed kan konkurrere med nye råvarer, så produktionsvirksomhederne finder dem attraktive. Det kræver innovation og mange mindre investeringer i specialiserede genanvendelsesanlæg. Men det kræver indledningsvist, at der er fokus på at udsortere og indsamle affaldet i forhold til det, produktionsvirksomhederne efterspørger. Det er desværre et fokus, vi ikke oplever i kommunerne og i de kommunale affaldsselskaber. Her ligger fokus typisk på at udsortere størst mulige mængder for at fremme den kommunale indsamlingsprocent.

Hvis ressourcerne skal forblive i det økonomiske kredsløb og erstatte behovet for nye råvarer, skal affaldssektoren være råvareleverandør. Det er ikke ildsjæle, projekter på offentlig støtte eller kommunalpolitiske ambitioner, som skal drive hjulene. Det kræver et forretningsorienteret fokus på at levere kvalitet i en professionel affaldssektor og i produktionsvirksomhederne. Dette fokus kan politikerne understøtte med den optimale organisering af affaldssektoren.

Kommunal erhvervsvirksomhed på affalds- og ressourceområdet

Dansk Affaldsforening har den 10. marts henvendt sig til en række ministre og folketingsudvalg, der også modtager dette brev, hvori de hævder, at DI kører en skræmmekampagne

mod kommuner og fælleskommunale selskaber, som ”tager opgaverne ud af hænderne på private virksomheder”. Det er naturligvis ikke korrekt.

Det er rigtigt, at vi reagerer på den tendens, at mange kommuner og kommunale selskaber udvider deres affaldshåndteringsaktiviteter. Særligt når aktiviteterne sker i direkte konkurrence med tilsvarende aktiviteter i private virksomheder. Hvorfor går vi op i det? Det gør vi, fordi vi kender effekterne af det.

Effekterne er bl.a. belyst i rapporten *“Competition in the waste management sector – preparing for circular a economy, februar 2016”*¹, udarbejdet af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen i samarbejde med de øvrige nordiske konkurrencemyndigheder. Rapporten indeholder helt overordnede anbefalinger til, hvordan samfundsøkonomiske fordele kan opnås. F.eks. bør reguleringen understøtte velfungerende markeder for affaldshåndtering og sikre konkurrenceneutralitet i de situationer, hvor kommuner konkurrerer med private aktører. Rapporten peger på, at der på nuværende tidspunkt ikke er lige konkurrence på markedet, da markedet lider af mangel på konkurrenceneutralitet, hvilket ligeledes kan forhindre, at nye aktører kommer på markedet. Som resultat af dette produceres goderne og de services, som kan købes på markedet, ikke mest effektivt. Når der mangler konkurrenceneutralitet, peges der på en tendens til mindre interesse i at investere i forskning og udvikling, og dermed høster man ikke de potentielle økonomiske muligheder, som innovation kan medføre.

Vi kan således ikke genkende Dansk Affaldsforenings udlægning af, at kommunale erhvervsvirksomheder er til gavn for samfundet, miljøet og økonomien.

Kommunale genbrugsbutikker

DI har ved flere lejligheder påpeget, at der er en usund sammenblanding af de kommunale myndigheds- og driftsroller i affaldshåndteringen, ligesom det er DI’s opfattelse, at visse kommunale aktiviteter sker i modstrid med gældende lovgivning, herunder specielt kommunalfuldmagtens regler om kommunal erhvervsvirksomhed. Det er f.eks. tilfældet med etableringen af de kommunale genbrugsbutikker. Når DI har bedt Statsforvaltningen se på sagen, er der ikke tale om en skræmmekampagne, men et ønske om en afklaring af, hvor grænsen for lovlige kommunale aktiviteter går, således at kommunerne ikke foretager investeringer i butikker og lignende, som viser sig at være spildte.

DI har noteret sig, at Miljøstyrelsen har følt sig nødsaget til at gå i rette med Dansk Affaldsforening og flere mediers udlægning af Miljøstyrelsens vejledende udtalelse til Statsforvaltningen i sagen om genbrugsbutikkerne. Miljøstyrelsen udtaler, ”Fejltolkning af om kommunale genbrugsbutikker [...] Baseret på en udtalelse fra Miljøstyrelsen til Statsforvaltningen samt et svar fra miljø- og fødevareministeren til Folketinget, konkluderer Dansk Affaldsforening og flere medier, at kommunerne har grønt lys til at drive genbrugsbutikker. Men det er en fejltolkning. Hverken miljø- og fødevareministeren eller Miljøstyrelsen har givet grønt lys til kommunale genbrugsbutikker. Det spørgsmål ligger nu til Statsforvaltningens afgørelse. Styrelsen har alene forklaret, at der i affaldsreglerne ikke er regler om ting afleveret på genbrugspladserne med henblik på direkte genbrug, da det ikke

¹ Se hele rapporten her: <http://www.kfst.dk/Indhold-KFST/Publikationer/Dansk/2016/20160223-Nordic-Report-2016-Waste-Management-Sector?tc=F7D6E783986047C2A900BD2BE312746C>

anses som affald. Affaldsreglerne regulerer alene affald". En udlægning som DI er helt enig i.

Plastsorteringsanlæg

Et andet område, hvor det er problematisk, at kommunerne opbygger anlæg, er på plast-sorteringsområdet. Det kan ikke anfægtes, at der er behov for at øge genanvendelsen af plast fra husholdninger og genbrugspladser i Danmark. Dog er vi ikke enige i metoden, hvormed man ønsker at øge denne genanvendelse. I dag evalueres kommunernes genanvendelse på baggrund af de indsamlede mængder og ikke hvilke mængder, der reelt ender i nye produkter, eller hvilken kvalitet den genanvendte plast har. Det betyder, at der stilles urealistisk høje krav både i forhold til kvalitet og mængder i de kommunale udbud, for eksempel det igangværende udbud i Københavnsområdet. Erfaringer fra udlandet, bl.a. Holland og Tyskland, peger på, at kun ca. 20 pct. af det husholdningsindsamlede plastaffald ender i nye produkter og som dermed kan sikre forrentningen af et anlæg. Resten anvendes typisk som støttebrændsel til cementproduktion eller eksporteres til lande som Kina og Indien.

Det er således ikke et spørgsmål om, hvem der kan håndtere affaldet, men et spørgsmål om, hvordan der kan skabes mest mulig værdi i genanvendelsen – værdi, der på sigt kan skabe innovation, arbejdspladser og mere miljørigtig anvendelse af plastaffaldet. Et fokus, der ikke eksisterer i det igangværende udbud. Det er ligeledes bemærkelsesværdigt, at en overvejende del af industrien (både indsamlings-, oparbejdnings- og genanvendelsesindustrien), har givet udtryk for, at det aktuelle udbudsmateriale ikke er miljømæssigt eller forretningsmæssigt attraktivt.

Hvis det igangværende udbud resulterer i et nyt stort plastsorteringsanlæg i Danmark, er det vores overbevisning, at det vil medføre en voldsom markedsforvridning direkte støttet af offentlig midler, og desværre også et anlæg, der ikke vil sikre den optimale udnyttelse af ressourcerne i plastaffaldet.

Behov for afklaring af organiseringen og øvrige rammevilkår

Vi har grundlæggende den opfattelse, at en klar adskillelse af den kommunale myndigheds- og driftsrolle, en klar organisering af opgaver i henholdsvis kommunale og private selskaber og sikringen af konkurrenceneutralitet i de situationer, hvor kommuner konkurrerer med private, er det bedste middel til at sikre bedre genanvendelse og genbrug af vores affaldsstrømme. Det skal kombineres med et aktivt affaldstilsyn, som desværre i dag ikke løftes i tilstrækkelig grad af kommunerne.

Afklaring af rammevilkår for affaldshåndteringen i fremtiden vil gavne alle i affaldssektoren. I gennem de seneste 15 år har der været usikkerhed om private virksomheders adgang til at håndtere affald. Det er naturligvis ikke fremmede for hverken innovation i nye løsninger eller investeringsvillighed. Vi appellerer derfor til, at den markedsføring af affaldshåndteringen og klare ansvarsfordeling, der gentagne gange har været på tegnebrættet fra forskellige regeringers side de seneste år bliver gennemført. Når det sker, vil der være afklarede rammer til at investere i de gode genanvendelsesløsninger, der fremmer udnyttelsen af affaldet som sekundære råmaterialer.

I en cirkulær økonomi er det ambitionen, at ressourcerne skal bruges igen og igen. Derfor er det også vigtigt, at der skabes rammer, der kan sikre, at sekundære og primære råvarer kan konkurrere. Ikke mindst, at de private virksomheder er sikret adgang til de sekundære råvarer, så de nødvendige omlægninger i produktionen kan forsvares i forhold til forsyningssikkerhed. Det mener vi kræver en markedsføring af affaldet, og vi undrer os over, at Dansk Affaldsforening mener, at det er en offentlig opgave at være råvareleverandør til det private erhvervsliv.

Med venlig hilsen

Karin Klitgaard
Miljøpolitisk chef
DI

Marianne Munch Jensen
Sekretariatsleder
Affalds- og Ressourceindustrien

Christina Busk
Miljøpolitisk chef
Plastindustrien